

Kaajallaasitamut nr. 3, 1. juni 2022-meersumut ilanngussaq

(24.08.2022 allanngortitaq)

Ilanngussaq 1

Akisussaaffeqarfiit allaffissornikkut agguarneri

Naalaakkersuisunut ilaasortat

Kapitali 2: Naalakkersuisut Siulittaasuat: Múte Bourup Egede, Inuit Ataqtigiit.

Kapitali 3: Aningaasaqarnermut Naligiisitaaanermullu Naalakkersuisoq: Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit.

Kapitali 4: Nunanut Allanut Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalakkersuisoq: Vivian Motzfeldt, Siumut.

Kapitali 5: Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq: Karl Tobiassen, Siumut.

Kapitali 6: Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq: Jess Svane, Siumut.

Kapitali 7: Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq: Peter Olsen, Inuit Ataqtigiit.

Kapitali 8: Aatsitassaanut Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoq: Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit.

Kapitali 9: Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq: Kalistat Lund, Inuit Ataqtigiit.

Kapitali 10: Ineqarnermut Attaveqaqtigiinnermullu Naalakkersuisoq: Erik Jensen, Siumut.

Kapitali 11: Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqtariinnut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoq: Mimi Karlsen, Inuit Ataqtigiit.

Kapitali 2

Naalakkersuisut Siulittaasuut

2.1. Immikkoortut suliassa qarfiillu:

2.1.1. Aqutsinermi Allatseqarfik

- 1) Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisullu allatseqarfiata suliassai.
- 2) Naalakkersuisut isummernissaannut tunngavissianik Naalakkersuisut politikkiannik, matumani imarisaasa pitsaassusianik qulakkeerinninnermik, tunaartarisassanik aalajangersaasarnermik ataqatigiissaarineq.
- 3) Naalakkersuisut oqaluuserisassanngortitaasa, Inatsisartuni ilaasortat il.il. siunnersuutaasa akineqarnissaasa kiisalu § 37 naapertorlugulu apeqqutit akineqartarnissaasa ataqatigiissarnerisa qulakkeerneqarnerat.
- 4) Naalakkersuisoqarfiit akimorlugit suliniutit misissugassallu sularineqarnissaasa, aamma naalakkersuisoqarfinni pisortat suliassiissutaasa isumagineqarnissaasa naammassineqarnissaat.
- 5) Qitiusumik Allaffissuarmi ilassinnittarnerit betjentillu suliassaat.
- 6) Avataani attaveqatigiinneq pillugu siunnersuineq kiisalu Naalakkersuisunut tusagassiornikkut siunnersuineq
- 7) Naalakkersuisut Siulittaasuata tusagassiorfiit tungaatigut sullinneqarnera

2.1.2. Inatsisileriffik

- 1) Inatsisinik malittarisassanillu inatsisilerinikkut pitsaassutsimik qulakkeerineq.
- 2) Naalakkersuisunik, naalakkersuisoqarfinnik il.il. inatsisilerinikkut siunnersuineq siunnersuinerlu.
- 3) Pingaarnertigut inatsiseqarneq, tassunga ilanngullugu inuit pisinnaatitaaffinik inatsiseqarnikkut aalajangersarneqartut.
- 4) Tamanut tunngasunik aqutsinermi inatsisit.
- 5) Inatsisartut ataatsimiinnerinut tunngasunik ataqatigiissaarineq.
- 6) Suliassa qarfinnik tigusineq (naalakkersuisoqarfik akisussaasoq peqatigalugu).
- 7) Naalagaaffimmi oqartussanik ataatsimut isigalugu atassuteqarneq.
- 8) Inatsisinik nalunaarutiginnineq.
- 9) Inatsisinik malittarisassanillu tamanut saqqummiussineq (inatsisit.gl).
- 10) Naalakkersuisoqarfinnut allanut agguarneqarsimanngitsut inatsisilerinikkut suliassa qarfiit.

2.1.3. Ingerlatseqatigiiffinnut Allattoqarfik

- 1) Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnik Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigineqartunik piginneqataanermik isumaginninneq.
- 2) Ingerlatseqatigiiffinnut ataasiakkaanut nalinginnaasumik piginnittuunermut politikkimut sinaakkusiussanik piginnittuunermilu periusissanik suliagarneq.
- 3) Ingerlatseqatigiiffiit aqutisuinik ingerlaavartumik oqaloqateqartarneq kiisalu ingerlatseqatigiiffiit ineriartornerannik misissueqqissaarneq.
- 4) Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffinnik Namminersorlutik Oqartussanit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit pigineqartut ataatsimeersuarnissaannik piareersaasarneq, tassunga ilanngullugit ingerlatseqatigiiffiit naatsorsuutaasa, periusissiaasa, pilersaarutaasa il.il. misissoqqissaartarneri oqaaseqarfigineqartarnerilu.
- 5) Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit ingerlatsinerat pineqartillugu inatsisitigut aningaasaqarnikkullu siunnersuisarneq.

- 6) Naalakkersuisunik sullissineq ilaatigullu isumaqatigiissutinik, ilisimatitsissutinik kiisalu isummernissamut tunngavissianik il.il. suliaqarneq.
- 7) Aktiaateqarluni ingerlatseqatigiiffiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut pillugit nassuiaatinik tassungalu assingusunik suliaqarnermut atatillugu Naalakkersuisoqarfinnik allanik suleqateqarneq.

2.1.4. Aqutsinermut immikkoortortaq Ineriartortitsinermut aamma qitiusumik sulisoqarnermut allaffeqarfik

- 1) Qitiusumik aqutsinermi tunngaviit ataatsimoorussat.
- 2) Piginnaanngorsaqqinnermi periusissiaq kiisalu qitiusumik allaffissuarmi aamma kommunini pikkorissarnerit ilinniaqqinnerillu ingerlanneqarneri (FoKu).
- 3) Sulisussarsiornermi politikki, piukkussanik misiliisarneq atorfinnillu inuttassarsiuineq.
- 4) Attassiinnarnissamik politikki aamma APV-mik aamma MTU-mik ingerlatsineq.
- 5) Kalaallit Danmarkimi ilinniartunut suliffiit pillugit nittarsaaneq.
- 6) Qitiusumik allaffissuarmi ilinniartut aamma suliffimmik misiliinerit.
- 7) Nunat Avannarlerni paarlaasseqatigiittarnerit.
- 8) HSSU allattoqarfik (Suleqatigiinnermut Isumannaallisaanermilu ataatsimiititaliaq).

2.1.5. Tunngaviusumik inatsiseqalernissamut Immikkoortortaq

- 1) Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamik oqaloqateqarneq ikorfartuinerlu.
  - Misissueqqissaarneq, tassunga ilanngullugit Naalagaaffimmiit suliassaqarfinnik tigusinermut atatillugu aporfinnik periarfissanillu qulaajaaneq.
  - Qitiusumik allaffissuup Tunngaviusumik Inatsisissaq pillugu Isumalioqatigiissitamut atassuteqarnera.
- 2) Namminiilivinnissaq pillugu aamma apeqqutinik tassunga attuumassuteqarsinnaasunik ajornartorsiutaasinnaasullu pillugit innuttaasunik ataatsimiisitsinissamik piareersaaneq ingerlatsinerlu kiisalu attaveqatigiinnissamut atortussanik allanillu ineriartortitsineq, taamaaliornikkut innuttaasut peqataatinneqarlutik ineriartortitsinermullu piginneqataallutik akisussaaqataallutillu.
  - Nunat Avannarliit Suleqatigiinneranni Finlandip siulittaasuunerani suliniutaani Kalaallit Nunaanni ataqatigissaarisuuneq. Suliniutip taaguutaa: "Nunani Avannarlerni nunat namminersortitat".
- 3) Naalagaaffimmiit suliassaqarfinnik tigusinermut atatillugu misissueqqissaarneq, sulinerup ingerlanissaanik pilersaarusiorneq ataqatigiissaarinerlu (naalakkersuisoqarfiit akisussaasut peqatigalugit).

2.1.6. Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik tikeraartoqartarneranik kiisalu Naalakkersuisunit pisortatigoortumik aqqissuussinernik isumaginninneq

2.1.7. Kalaallit Nunaata Københavnimi Sinniisoqarfia

- 1) Sullissivik ataatsimiinnernut, isumaqatigiinniarnernut, ataatsimeersuarnernut il.il. tunngatillugu Naalakkersuisunut qitiusumillu allaffeqarfimmut sullissillunilu ikiorsiisarneq.
- 2) Københavnimi naalagaaffiit akornanni suliaqartartunik kiffartuussineq.
- 3) Naalakkersuisut qitiusumillu allaffeqarfiit ataatsimiittarfii.
- 4) Namminersorlutik Oqartussat aqqissuussaanageranik, Kalaallit Nunaanni kulturimi piginnaasaanik oqaatsinik il.il. paasititsiniaaneq.
- 5) Sulilerlaanut pikkorissartitsinerit.
- 6) Kalaallit Nunaanni isumannaallisaanikkut akuersinernik suliaqarneq.

2.1.8. Politikikkut atteqatigiinnermullu allattoqarfik

2.1.9. Pisortat Ataatsimoortumik IT-mik Qarasaasiaqarfiat

- 1) Aningaasaqarnikkut aaqqissuussinerit atuisunillu ilinniartitsineq.
- 2) Pisortat ataatsimoortumik kontonik nalunaarsuiffiat (Missingersuutit Naatsorsuutillu pillugit siunnersuisoqatigiit suleqatigalugit).
- 3) ERP-suliniut.

2.2. Immikkoortut naalackersuisoqarfimmu naammagittaalliuutinik ingerlatsiteqqiisinnaanerit, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

2.2.1. Digitalingorsaannermut Aqutsisoqarfik

- 1) Nunami namminermit Digitaliseeriinermut periusissiaq
  - Naalackersuisut Nunami Namminermit Digitaliseeriinermut periusissiaannik ineriartortitsineq atuutsitsilerlu.
  - PDA-mut allattoqarfik: digitaliseeriinermut periusissiamut aqutsisooqatigiit suliassaqarfii.
- 2) Nunami namminermit digitalimik aaqqiissutissanik ingerlatsineq ikiorsiisarnerlu
- 3) :
  - Pisortat Digitalimik Allakkanut aaqqiissutissaat
  - Paasissutissanut tunngaviusunut programmi
  - PITU
  - NemID
- 4) IT-mut isumannaallisaaneq sullissinerlu:
  - Qitiusumi allaffeqarfiup qarasaasiaannut, server-iinut attaveqaataannullu ataatsimoortunut akisussaasuuneq
  - Qitiusumi allaffeqarfimmi IT-nut ikiorsiisarneq
  - F2-mut, MS-nut pisinnaatitsissutininut IT atorlugu periaatsinut piginnittut.
  - Qitiusumi allaffeqarfimmi IT-nut atortunut pisiniartarneq
- 5) Digitalimik Attaveqaqatigiinneq:
  - Sullissivik.gl, naalackersuisut.gl aamma Nanuaraq teknikkikkut ingerlanneqarnerat ikiorsiivigineqartarnerallu
  - Namminersorlutik Oqartussat nittartagaannik nittartakkamilu quppernernik taakkunaniittunik teknikkikkut ingerlatsineq ikiorsiisarnerlu
  - Nittartakkanik nutaanik digitalimillu aaqqiissutissanut siunnersuisarneq ineriartortitsinerlu
  - Namminersorlutik Oqartussat tusagassiortunik katersortitsisarfiannut teknikkikkut akisussaasuuneq
- 6) IT-mut Qarasaasiatigoortunullu isumannaallisaaneq:
  - Namminersorlutik Oqartussani IT-nut Paasissutissiisarnermullu isumannaallisaanermut oqartussaasoq
  - Qitiusumi allaffeqarfimmi ISO-mi malitassanik atuutsitsilerneq
  - Qarasaasiatigoortunut paasissutissiisarnermullu isumannaallisaanermut kiisalu attaveqaatinut isumannaallisaanermut atatillugu Center for Cybersikkerhed-mut aamma PET-mut attaveqarnermut immikkoortorta.
  - Awareness aamma qarasaasiatigoortunut paasissutissiisarnermullu isumannaallisaaneq pillugu ilisimasanik inerisaaneq: pisortani oqartussani, suliffeqarfinni namminersortuni innuttaasunilu.
- 7) IT-nut isumaqatigiissutit:

- Namminersorlutik Oqartussat IT-nik pisisarnerannut pilersaarusiorneq piviusunngortitsisarnerlu
  - IT-nik pisisarnernut atatillugu immikkoortortani siunnersuineq
  - Pilersuisunik aqutsineq, IT-nut isumaqatigiissutit naammassinngitsoorneqarneranni aaqqiagiinngissutaanerannilu immikkoortortanut siunnersuineq ilanngullugu.
  - Qarasaasiatigoortunik illersuinnermut, suliassanik suliarinninnermut toqqorterinnermullu tunngatillugu IT-nut isumaqatigiissutit naammassineqartarnerannut atatillugu immikkoortortanik siunnersuineq.
  - IT-nik pisisarnernut tunngatillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutitut tunngatillugu Danmarkimut/EU-mut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutitut pilersaarusiorneq piviusunngortitsisarnerlu.
- 8) Digitalinut inatsisit:
- Inunnik nalunaarsuineq (CPR)
  - Digitalimik atsiornerit (MitID/NemID)
  - Qarasaasiatigoortunik illersuineq
  - Pisortani Digitalimik Allakkat
  - Digitalimik Akiliisarnernik aqutsineq
  - Qarasaasiatigoortunik isumannaallisaaneq
  - TV-kkut alapernaarsuineq
  - Allakkiat digitaliusut
  - Internetsikkut oqaasissaqarfigisaq
  - IT atorlugu periaatsit pisariaqartinneqartut
- 9) Digitalinngorsaanermut malitassanik, periaatsinik sakkussanillu ineriartortitsineq, pingaartumik Ataatsimoorussamik Pisortat Suliniutinut ilusiliaat, RPA, IT atorlugu periaatsinut isumannaallisaanermut piumasaqaatini pikkorissaaneq ilinniartitaanerlu, inunnut paasissutissanut inatsit, ISO-mi malitassat aamma qarasaasiatigoortunut paasissutissiisarnermullu isumannaallisaaneq.

Kapitali 3

Aningaasaqarnermut Naligiisitaaanermullu Naalakkersuisoq

3.1. Immikkoortut suliaasaqarfyllu:

3.1.1. Aningaasaqarnermut politikki aningaasanillu aqutsinermi politikki

- 1) Aningaasaqarnikkut politikki, anguniakkat, tunngaviit kiisalu inuiaqatigiit ineriartorneranni aningaasaqarnikkut ataatsimut isigalugu tikkuussisut.
- 2) Aningaasanik aqutsineq.
- 3) Aaqqissugaanermut politikki patajaatsumillu aningaasanik aqutsineq qulakkeerniarlugu aaqqissuusseqqinnermi ataqatigiissaarineq.
- 4) Akiitsunut aningaasaliinernullu politikki, tassunga ilanngullugit:
  - Pisortat ingerlataqarfiinut ataatsimut isigalugu akiitsunik nakkutilliineq.
  - Namminersorlutik Oqartussat taarsigassarsiniarnerannik suliaqarneq.
  - Annertunerusunik aningaasalersuinerni inuiaqatigiinni aningaasarsiornermi sunniutissanik naliliisarnermi tunngaviit.
  - Aningaasanut inatsisit
- 5) Missingersuutitik aqutsineq, tassunga ilanngullugit:
  - Missingersuutit pillugit inatsit.
  - Missingersuutitik ataqatigiissaarinnermi takussutissiat.
  - Missingersuutitik malitseqartitsinermik nalunaaruteqartarneq.
  - Akit aningaasarsiornikkullu pissutsit allangorarnerat pillugu politikki aamma akit aningaasarsiornikkullu pissutsit allangorarnerannik nalilersuineq.
- 6) Missingersuutit pillugit kommuninik suleqateqarneq, tassunga ilanngullugit:
  - Nammatassat suliaassallu agguataarneqarnerat.
  - Kommunitut ataatsimoortumik tapiissutit.
  - Kommunit aningaasaqarnerannik nakkutilliineq.
- 7) Immikkoortunut pilersaarutit aningaasarsiornikkuk ataqatigiissartarneri.
- 8) Namminersorlutik Oqartussani pisiortornermi najoqqutassiat.
- 9) EU-mik peqatigiinnissamik isumaqatigiissut naapertorlugu missingersuutitut tapiissutisarnermi tamakkiisumik pissusaaffiit pillugit nalunaarusiortarneq.
- 10) Aatsitassanut aningaasaateqarfik.
- 11) Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit allatseqarfimmit sullinneqarnerat.
- 12) Missingersuutitut Naatsorsuutinullu Siunnersuisoqatigiit allatseqarfiat.
- 13) Isumaqatigiissutit pillugit ataatsimiititaliarsuarmut allattoqarfik.

3.1.2. Akileraartarnermut akitsuuteqartitsinernullu politikki.

3.1.3. Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarneq

- 1) Sanaartorfissanik pilersaarusiorneq nunaminertanillu atuineq pillugu inatsisit.
- 2) Kommunit sanaartorfissanik pilersaarusiorterannut nunaminertanillu aqutsinerannik suliatigut siunnersuineq nakkutilliinerlu.
- 3) Nunami namminermi kommuninilu suliaasaqarfimmut pilersaarusiortarnermut ataqatigiissaarineq.
- 4) Naalagaaffiit Peqatigiit Nunarsuarmi anguniagaannut atasumik suliniutissanut paasisimaarinninnerup alapernaarsorneqarnera qulakkeerneru.
- 5) Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut nassuiaatinik aamma Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut malitassanik suliaqarneq.
- 6) Kommunit pilersaarusiortarnermi Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa suliaqarfigineqarnerat.

- 7) Nunap immikkoortuini ineriartortitsineq.
- 8) Nunami Allangutsaaliukkami pilersaarusionerq nunaminertanillu atugassiisarneq.
- 9) Imaani sanaartorfissanik pilersaarusionermermi ataqatigiissarineq.
- 10) Nunamut paasissutissanut nunami namminermermi periusissiaq (NSDI).
- 11) Sumiiffinnut aalajangersimasunut paasissutissanut nunami sumiiffitsinni attaveqaasersuutit assigiissaarinerlu.
- 12) Nunami sumiiffinni innersuussiviit uuttortaanerlu.
- 13) Nunap assingi aamma nunamut paasissutissat (nunap assingi tunngaviusut, portussutsinut ilusiliaq, silaannarmit assilisat, nunamut paasissutissatigut tunisassiat il.il.).
- 14) NunaGIS ineriartortinneqarnera ingerlanneqarneralu.
- 15) Arctic Spatial Data Infrastructure (ASDI).
- 16) Najukkat pillugit inatsisit.
- 17) Najukkanut suliaasaqarfimmi nunami sumiiffinni tunngaviusunut paasissutissanut nalunaarsuiffiit (Kalaallit Nunaanni najukkanut nalunaarsuiffik, Nunat aqqi, Allaffissornikkut Agguluinerit).
- 18) Nunaminertanut atuinissamullu pisinnaatitaaffinnik nalunaarsuisarneq pillugu inatsisit (takuuk Pilersaarusionermermut inatsit).
- 19) Pigisanut aalaakkaasunut nunami sumiiffinni tunngaviusunut paasissutissanut nalunaarsuiffiit (Nunaminertanut nalunaarsuiffik, atuinissamut pisinnaatitaaffinnik nalunaarsuineq).
- 20) Nunap assinginut aamma Nunami sumiiffinnut nunami sumiiffitsigut tunngaviusunut paasissutissanut nalunaarsuiffiit (Teknikkikkut nunap assingi tunngaviusut aamma nunap ilusaanut nunamut nunap assingi).
- 21) Nunap ilusaanut nunap assiliornermut nutaamut suliniummi ataqatigiissarineq.

3.1.4. Naligiissitaaneq

- 1) Angutit arnallu naligiissitaanerit pillugu inatsisartut inatsisaat.
- 2) Kalaallit Nunaanni Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiit.
- 3) Arnaniq assigiinngisitsinerit sulluunniit tamarmik atorunnaarsinnissaat pillugu Naalagaaffiit Peqataigiit isumaqatigiissutaat (CEDAW).

3.2. Immikkoortut naalakkersuisoqarfirmut naammagittaalliuutinik ingerlatsiteqqiisinaanerit, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

3.2.1. Akileraarnermut Aqutsisoqarfik (AKA)

- 1) Akileraarutit.
- 2) Akitsuutit.
- 3) Pisortanut akiligassanik akiliisitsiniartarneq.
- 4) Ilanngaassivik - suliniut (ineriartortinneqarpoq).
- 5) Akitsuuserinermut tunngasut, pingaartumik:
  - Nassiussanik ilaasunillu nakkutilliineq.
  - Nioqqutissanik eqquteqqusaanngitsunik nakkutilliineq, aanngajaarnartut ilanngullugit.
- 6) Soraarnerussutisiassanik pinngitsoorani ileqqaartarneq.

3.2.2. Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsisoqarfik (ASA)

- 1) Naatsorsuutit
  - Nunatta Aningaasiviata naatsorsuutai.

- Namminersorlutik Oqartussat immikkoortuinut qitiusumik naatsorsuuseriffik naatsorsuuserinerlu.
  - Akiligassaqqarfigisanik, akiligassalinnik aamma aningaasaqarnermut tunngasunik immikkullu ittumik naatsorsuuserinerit.
- 2) Namminersorlutik Oqartussat missingersuutaanik qitiusumik malitseqqartitsineq
    - Missingersuutit pillugit nalunaarusiap suliarineqarnera.
    - Naalakkersuisoqqarfiit missingersuutitut oqaaseqqaataanik ataqqatigiissarineq katersinerlu.
  - 3) Nalaakkersuisut kukkunersuisoqqarfiat
    - Suliffimmi namminermi naatsorsuuserinerit nakkutigineri.
    - Peqquserluttarnerit pinaveersaartinnissaat.
  - 4) Sullissinerlut immikkoortortaqarfik
    - Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqqarfiup aningaasaqarnikkut nakkutigineri.
    - Illuutitut immikkoortortaqarfik:
    - Qitiusumik allaffeqqarfiup illuutaanik ingerlatsineq.
    - Qitiusumik allaffeqqarfiup illuutaanik aserfallatsaaliineq.
    - Nuummi utaqqiisaasumik aamma ineqqartitsigallartarnermik aqutsineq ingerlatsinerlu.
  - 5) Aqqiisuusaasumik pisiortortarneq
    - Neqeroortitsisarneq pisiortortarneq pillugit Namminersorlutik Oqartussani sullissineq.
    - Nioqqutisanik kiffartuussinissamillu pisisarneq pillugu suliaqqarfiit killii pitarlugit isumaqqatigiissuteqqartarneq.
    - Isumaqqatigiissutaasimasunik isumaqqatigiissutitigut aqutsineq.
  - 6) Isumaqqatigiissutit, akissarsialerivik nutserinerlu
    - Isumaqqatigiissutit.
    - Akissarsialerivik.
    - Oqqaluttaaneq nutserinerlu:
    - Qitiusumik allaffeqqarfimmi allattariarsornermi suliaqqarnermik nutserineq oqqaluttaasernerlu.
    - Kalaallit Nunaanni pisortat suliffeqqarfiini nutserissutitip elektroniskiusup ingerlanneqqalerneru.

3.2.3. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik

- 1) Inuiaqqatigiit ineriartortarnerannik misissueqqissaarnissamut paasissutissatigut tunngavigisassanik qulakkeerinnineq.
- 2) Kisitsisitigut paasissutissanik pissarsineq
- 3) Ingerlataqqarfinnut aalajangersimasunut kisitsisitigut paasissutissanik suliaqqartarneq
- 4) Paasissutissanik katersinerimmi, suliaqqarnermi misissueqqissaarnermilu periaatsinik ineriartortitsineq.
- 5) Inuiaqqatigiit pillugit ilisimatusarneq.
- 6) Inuiaqqatigiinni pissutsit ilisimatusarnermilu angusat pillugit kisitsisitigut paasissutissanik siaruassineq.

Kapitali 4

Nunanut Allanut Inuussutissarsiornermut Niuernermullu Naalackersuisoq

4.1. Immikkoortut suliaasaqarfiillu:

4.1.1. Nunanut Allanut

- 1) Qitiusumik oqartussaqaarfik Kalaallit Nunaata nunani tamalaani soqutigisaanik isumaginnittoq.
- 2) Naalackersuisoqarfiit ataasiakkaat nunani tamalaani suliniutaannik ataqatigiissaarineq aamma piviusunngortitsineq.
- 3) Nunanut tamalaanut tunngatillugu attaveqarnermik aamma siunnersuinermik ataqatigiissaarineq, tassunga ilanngullugu:
  - Nunat marluk akornanni suleqatigiinneq aamma attaveqarneq.
  - EU-mik, Naalagaaffinnik Peqatigiinnik nunanilu tamalaani suliniaqatigiiffinnik allanik Kalaallit Nunaata suleqateqarnera.
  - Naalackersuisoqarfiup akisussaaffigisaani Nunanut Allanut Illersornissamullu ministereqarfimmik attaveqaataaneq.
- 4) Niuernikkut politikki, tassunga ilanngullugit nunanut allanut niuerneramik siuarsaaneq aamma nunani tamalaani niuernikkut nittarsaassisarnerit aamma nunani allani niuernermi politikki, naalackersuisoqarfiit attuumassuteqartut suleqatigalugit.
- 5) Kalaallit Nunaanni naalagaaffiit akornanni suliaqartartunik sullissineq.
- 6) Issittumi suleqatigiinnermik ataatsimut isigalugu ataqatigiissaarineq, tassunga ilanngullugu:
  - Issittumi Siunnersuisoqatigiit, matumani Senior Arctic Officialsit ataatsimiinnerini aamma Piujuartitsineramik tunngaveqarluni ineriartortitsinermit suleqatigiissitami (SDWG-mi) peqataanermi Kalaallit Nunaata soqutigisaanik isuliaqarneq.
  - Issittumi Siunnersuisoqatigiinni ataatsimeersuarnerni Naalackersuisut peqataasarnerannik ataqatigiissaarineq.
  - Kunneqarfiup Danmarkip Issittumut periusissiaanik Naalackersuisut sulinerannik ataqatigiissaarineq.
- 7) Nunani allani Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiinik pilersitsineq.
- 8) Nunat illugiillutik niuernikkut isumaqatigiissutaat.
- 9) Nunanut allanut niuernerq pillugu politikki matumani WTO ilanngullugu.
- 10) Naalagaaffiit Peqatigiinni isummersortarfinni assigiinngitsuni Kalaallit Nunaata peqataaneranik ataqatigiissaarineq ilaatigut:
  - Naalagaaffiit Peqatigiit Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut Ataavartumik Suleqatigiiffianni (UNPFII-mi)
  - Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitami (EMRIP-imi)
- 11) Nunat akornanni killeqarfiliinerit pillugit suliani Kalaallit Nunaata soqutigisaanik isumaginninneq, tassunga ilanngullugu nunap toqqavia pillugu suliniut.
- 12) Illersornermut isumannaallisaanermullu politikki ilanngullugittaaq illersornissaq pillugu isumaqatigiissut, Joint Committee aamma Permanent Committee.
- 13) Nunanik sanilerisanik illugiilluni suleqatigiinnerit: Canada, Savalimmiut aamma Island.
- 14) Inuit Circumpolar Council-imut (ICC) aningaasaliissutinik aqutsineq.
- 15) Nunani Avannarlerni aamma Nunani Avannarlerni Killerni suleqatigiinneq.

4.1.2. Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia

- 1) EU'p Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinera aamma EU peqatigalugu politikikkut ataatsimut nalunaarummut ataatsimut isigalugu akisussaaneq.
- 2) EU-p suliffeqarfiinik suleqateqarneq.
- 3) EU-lu peqatigiinnissamik isumaqatigiissut.
- 4) Aaqqissuussinerit pillugit EU-mik suleqateqarneq.
- 5) EU-mi ilaasortanik/aallartitanik attuumassuteqartunik attaveqarneq.
- 6) EU-mi Nunat Nunasiaataasimasut Kattuffiat (OLT) tassunaglu ilanngullugu siulersuisut suliaasaannik suliaqarneq.
- 7) Danskit EU-mi sinniisuanik attaveqarneq.
- 8) Public diplomacy aamma sunniiniaaneq.
- 9) Kalaallit Nunaata EU-mut isumaqatigiissutaanut atatillugu Kalaallit Nunaanni naalackersuisoqarfinnut ikiuunneq.
- 10) EU-mut atatillugu Issittoq oqaluuserineqassatillugu peqataasarnissaq.

4.1.3. Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfia

- 1) Nunanut Allanut Tunngasutigut USA-mi ministereqarfimmik, ministereqarfinnik allanik, kongressimik USA-milu naalagaaffeqatigiinnik suleqateqarneq.
- 2) USA'p sakkutuuisa Kalaallit Nunaanniinnerinut atatillugu Kunngeqarfinnut atatillugu Kalaallit Nunaata soqutigisaanik suliaqarneq.
- 3) Public Diplomacy, sunniinarneq attaveqaatitigullu sulineq.
- 4) Aallartitaqarfinnik/aallartitanik attuumassuteqartunik attaveqarneq.
- 5) Canadamik suleqateqarnerup ineriartortinneqarnera, ilanngullugittaaq Canadami nunap immikkoortuinik naalagaaffeqataasunillu Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarnerpaasut.
- 6) Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitigut aningaasalersuinissamullu periarfissat.

4.1.4. Kalaallit Nunaata Reykjavikimi Sinniisoqarfia

- 1) Ataatsimiinnerni isumaqatigiinniarnerni Naalackersuisunut aamma qitiusumik allaffissuarmut kiffartuussineq suliatigullu ataqatigiissaarineq.
- 2) Islandimi nunanut allanut tunngasutigut ministereqarfimmik, ministereqarfinnik allanik kiisalu oqartussanik suleqateqarneq.
- 3) Islandimi nunanut allanut tunngasutigut ministereqarfinni, Altingimi kiisalu Præsidentip allaffiani oqartussaaffiusumut attaveqarneq.
- 4) Pisortat namminersortullu suliffeqarfiinik ingerlataqartunillu allanik suleqateqarnerup ineriartortinnera,
- 5) Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitigut aningaasalersuinissamullu periarfissat.
- 6) Public Diplomacy, sunniinarneq attaveqaatitigullu sulineq.
- 7) Aallartitaqarfinnik/aallartitanik attuumassuteqartunik attaveqarneq.
- 8) Innuttaasunik Kalaallit Nunaanneersunik Islandimi nunasisimasunut attaveqarneq.

4.1.5. Kalaallit Nunaata Kinami Beijingimi Sinniisoqarfia

- 1) Beijing'imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfianik pilersitsineq, tamatumalu malitsigisaanik suliassat ataatsimut isigalugit:
  - Kunngeqarfiup sulineranut atatillugu Kinami Kalaallit Nunaata soqutigisaanik suliaqarneq.
  - Public Diplomacy, sunniinarneq attaveqaatitigullu sulineq.
  - Aallartitaqarfinnik/aallartitanik attuumassuteqartunik attaveqarneq.
  - Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunik suliassaqarfinni Kinamik aamma Asiap Kangianik niuernikkut suleqateqarnerup ineriartortinnera, tassani Japan aamma Korea Kujalleq pingaartillugit.

- Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutitigut aningaasalersuinissamullu periarfissat.

4.1.6. Inuussutissarsiutit

- 1) Inuussutissarsiutit inuussutissarsiummillu ingerlataqarneq pillugit inatsisit.
- 2) Inuussutissarsiornermut politikki – ataatsimut isigalugu inuussutissarsiutinik siuarsaanerup, takornariaqarnerup, sermip aamma erngup tungaatigut.
- 3) Inuussutissarsiuteqartunut tunngaviusumik atugassarititaasut, taakkunungalu atatillugu danskit, EU-p nunallu tamalaat inuussutissarsiornermut, naatsorsuuserinermut ingerlatseqatigiiffinnullu inatsisaat ilanngullugit.
- 4) Nuna tamakkerlugu takornariaqarnermut periusissaq.
- 5) Nunami namminermi takornariartitsinermut periusissiaq.
- 6) Sermeq imerlu pillugit inatsimmik aqutsineq kiisalu sermimik imermillu nunanut allanut niuerneq.
- 7) Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut periusissiorneq.
- 8) Nunami suliffinnut, takornariaqarnermut misigisassarsiortitsillunilu ingerlatsisunut inuussutissarsiummik siuarsaarnissamut aaqquissuussinerit.
- 9) Kalaallit Nunaanni tunisassiassat tunisaanerisa nunanullu allanut niuerfissat nutaat ineriartortitaanerinit tunngasutigut ataqatigiittoqarnissaa.
- 10) Suliniutinut annertuunut tunngaviatigut atugassarititaasut.
- 11) Umassusilinnik isumalluutinik piujuartitsinissamik tunngaveqarluni ineriartortitsineq kiisalu atuinissamik isumaqatigiissutit.
- 12) Unammilleqatigiinnermut inatsit neqeroortitsisarnermilu ataatsimut isigalugu inatsisit.
- 13) Nunarsuup immikkoortuinik naalackersuinikkut suleqateqarneq, matumani Nunat Avannarliit Atlantikumi Suleqatigiiffiannik (NORA-mik) aamma Nunat Avannarliit Killiit Takornariaqarnermut suleqatigiiffiannik (NATA-mik).
- 14) Suliniummi Northern Periphery and Arctic'imi (NPA) Kalaallit Nunaata soqutigisaanik isumagisaqarneq.
- 15) Atuisoqarnermut tunngassutilinnut naalackersuinikkut pissutsit.
- 16) Visit Greenlandimut aamma Greenland Businessimut kiffartuussinissamik isumaqatigiissutit aamma kalaallit suliffeqarfutaannik piginnaangorsaqqiineq.
- 17) Nunaqarfinni isorliunerusunilu aningaaseriveqarnikkut pilersuineq pillugu kiffartuussinissamut isumaqatigiissut.
- 18) Puisit amiisa tunisaanerat, suliarineqartarnerat nunanullu allanut tuniniarneqartarnerat taamatullu takornariaqarnermut tunngassuteqartunik pissutsit pillugit Great Greenland A/S-imut kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarneq.
- 19) Nunanut allanut tuniniaanissamut akuersissutit, assersuutigalugu aatsitassanut inatsit malillugu akuersissutit.
- 20) Aalisarnermi piniarnermilu nunanut allanut niuernissamut akuersissutit.
- 21) Atomip nukinganik atortussianik isumannaallisaanermut tunngatillugu nunanullu allanut nioqquteqartarnermi nunat tamalaat isumaqatigiissutaat.
- 22) IAEA pillugu isumaqatigiissummut tunngatillugu IAEA-mik aamma EUROATOM-imik attaveqarneq.

4.2. Immikkoortut naalackersuisoqarfimmu naammagittaalliutinik ingerlatsiteqqiisinnaanerit, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

4.2.1. Atuisartoqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfik (AUA)

- 1) Atuisartunut tunngasut
  - Atuisartunut Pisisartunullu Maalaaruteqartarfittut Ataatsimiititaliaq nioqqutissanik pisinermi kiffartuussinermilu maalaarutinik suliaqartarpoq.

- Tuniniaanissamik nittarsaassisarnermut inatsit malillugu nakkutilliineq.
- 2) Unammilleqatigiinnermut tunngasut
- Kattunnerit annertuut akuersissutigineqarnerat.
  - Unammilleqatigiinnermut inatsimmik unioqqutitsinernut paasiniaaneq akuliunnerlu.
  - Unammilleqatigiinnermi maleruaqqusat pillugit suliffeqarfinnut oqartussaasunullu ilitsersuineq.
- 3) Atuisartunut Unammilleqatigiinnermullu Aqutisoqarfik maalaaruteqartarfimmut il.il. ataatsimut allatseqarfiuvoq, tassunga ilanngullugit:
- Ineqarnermut Maalaaruteqartarfik.
  - Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqarfik.
  - Atuisartunut pisisartullu Maalaarutaanik Aalajangiisartut.
  - Unammilleqatigiinnermut Ataatsimiititaliaq.
  - Avatangiisit Innarlitsaaliorneqarnissaat pillugu Naammagittaalliuuteqartarfik.
  - Pinngortitap illersorneqarnera pillugu Ataatsimiititaliaq.
  - Nalunaarasuartaateqarnermi Maalaaruteqartarfik.
  - Siusinaartumik pensionisiaqarnermut maalaaruteqartarfik.
  - Pisortat pisiortornerat pillugu suliariumannittussarsiuussisarneq pillugu maalaaruteqartarfik.

Kapitali 5

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq

5.1. Immikkoortut suliassa qarfiillu:

- 1) Aalisarneq
  - Nunatsinni namminerme nunanilu tamalaanni aalisarneq pillugu inatsisit, aalisakkat isumalluutit ilanngullugittaaq qaleruallit pillugit illersuinissamut atuinnissamullu politikki.
  - Nunatta nunallu tamalaat akornanni aalisarnermut politikkiimi ataatsimut isigalugu suliassat.
  - TAC pisassiissutillu.
  - Aalisarnermut tunngasuni ineriartortitsinermik suliniutit il.il.
  - Akuersissusiortarneq aamma aalipli aqputigalugu akuersissutinik atulersitsineq pillugu kommuninik suleqateqarneq.
  - Siunnersuisoqatigiinnut, ataatsimiititanut, suleqatigiissitanut, ataatsimiititalianut ataatsimeersuarnernullu tunngasut ataatsimut isigalugit.
  - Nunarsuup immikkoortuini, nunat marlut illugiillutik aammalu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit.
- 2) Piniarneq aallaaniarnerlu
  - Nunatsinni nunanilu tamalaani piniarneq aallaaniarnerlu pillugit inatsisit, ilanngullugittaaq uumasunik imarmiunik nunamiittunillu miluumasunik timmissanittaaq illersuineq atuiarnerlu.
  - Sakkut pillugit inatsisit.
  - Nunatsinni, nunat illugiillutik, nunarsuup immikkoortuini nunalu tamalaani piniarnermut aallaaniarnermullu politikkiimi suliassat ataatsimut isigalugit
  - Piniakkanik pisassiissutaaffiunngitsunik pisassiissutit malittarisassa qartitsinerlu.
  - Piniakkanut pisassiissutaasunut akuersissusiortarneq atulersitsinerlu.
  - Piniarsinnaanermut allagartaqarneq, tassunga ilanngullugu aalipli aqputigalugu piniarsinnaanermi allagartanik atulersitsinermi kiisalu piniarsinnaanermut uppersaateqartitsinerup ineriartortinneranik kommuninik suleqateqarneq.
  - Akiliisitsilluni piniartitsisarneq aalisartitsisarnerlu.
  - Piniarnermut aallaaniarnermullu tunngasutigut ineriartortitsinermik suliniutit il.il.
  - EU-mi aamma UK-mi naggueqatigiit Inuit peqataatinnginneri tunuliaqutaralugit puisinit tunisassiat uppersaasiortarneq.
  - Nunarsuup immikkoortuini, nunat marlut illugiillutik aammalu nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit.
  - Siunnersuisoqatigiinnut, ataatsimiititanut, suleqatigiissitanut, ataatsimiititalianut ataatsimeersuarnernullu tunngasut ataatsimut isigalugit.
- 3) Aalisarneq piniarnerlu ataatsimut isigalugit
  - Inatsisartuni sulianut, Inuussutissarsiutinut tapiissuteqartarneq pillugu inatsisip ilusilersorneranut, aalisarnermut aningaasaliissutinut immikkoortitanut, aalisarnermik piniarnermullu inuussutissarsiummik siuarsaanermut, matumani sinerissap qanittuani aalisarnerup aaqqissuusaaneranik naleqqusaanermut kiisalu aalisarnermut, piniarnermullu siunnersortinik sullinneqarnermut tunngatillugu Naalakkersuisut kiffartuunneqarnerat.
- 4) Kalaallit Nunaanni Uumasunut Nakorsa qarfermut Inuussutissalerinermullu Oqartussa qarfik (UNIO)
  - Kalaallit Nunaanni Uumasunut Nakorsa qarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffik nerisassat isumannaatsuunissaannik, uumasunut

nakorsaqaqtinnerisigut isumannaatsuutitsinermik uumasullu atugarissaarnissaannik pingaarnertut akisussaaffiit ilanngullugit.

- Kalaallit Nunaanni Uumasunut Nakorsaqaqnermut Inuussutissalerinermullu akisussaaffik Namminersorlutik Oqartussat aamma Danmarkimi uumasunut nakorsaqaqfimmuut inuussutissalerinermullu oqartussaqaqfiup akornanni avillugu isumagineqarpoq. Danmarkimi Fødevarestyrelsen suliffeqaqfiit neqilerisut aalisakkerisullu akuerineqaqarneri nakkutigineqaqarnerilu eqqarsaatigalugu oqartussani qullersaavoq, tassunga ilanngullugit umiarsuit suliffissuaatigisut, nunanut allanut niuernissaq siunertaralugu akuerineqaqarsimasut.
- UNIO-mit suliassaqaqfiit makku isumagineqaqarput:
- Suliffeqaqfiit inuussutissalerisut, suliffeqaqfiit nerisassaleriffiusut, pingaarnertut tunisassiorfiit aammalu nunatsinnut inuussutissanik tunisassianik tuniniaaviit akuersissuteqaqfigisarneri, ilitsersortarneri nakkutiginerallu.
- Inuussutissat isumannaatsuunissaat, ilaatigut inuussutissat tuniniaqqusaajunnaartut tunillaassuisinnaasullu eqqarsaatigalugit sillimaniarneq atuisartunullu ilisimatitsisarneq kiisalu inuussutissat aqutigalugit nappaalasoqalersillugu nunanut tamalaanut nalunaarusiortarneq.
- Uumasut atugarissaarnerat uumasunillu illersuineq savat qimmiinik nunalerinermillu inuussutissarsiuteqaqtut uumasuutaannik nakkutilliineq, ilitsersuineq kiisalu passussinermi nakorsaasersuineq.
- Nappaatinut tunngatillugu uumasut nakorsaqaqnikkut upalungaarsimaneq.
- Uumasut nappaatai inunnut tunillaassorsinnaasut - nakkutilliineq, nalunaaruteqaqtarneq uumasullu nappaataanik inunnut tunillaassorsinnaasunik akiuiniarneq.
- Danmarkimi kalaallit peqqissartut najugaqaqfiinut nerisassanik annissuineq Fødevarestyrelsen suleqatigalugu pisarpoq.
- Border Inspection Post. UNIO killeqaqfinnik nunat pingajuisa angallataannik EU-mut aalisakkanik aalisakkanillu tunisassianik eqquassinissaminnik kissaateqaqtunut nakkutilliisussatut Fødevarestyrelsen piginnaatinneqarpoq.

5.2. Immikkoortut naalakkersuisoqaqfimmuut naammagittaalliutinik ingerlatsiteqqiisinnaanerit, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqaqsimannngippat:

5.2.1. Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutinik Nakkutilliivik (KANUAANA)

- 1) Piniarnermik, aallaaniarnermik sinerissallu qanittuani aalisarnermik nakkutilliineq alapernaarsuinerlu.
- 2) Avataasiorluni nunallu allat aalisarnerannik nakkutilliineq alapernaarsuinerlu kiisalu aalisarneq pillugu paasissutissanik nalunaarsuineq aamma kalaallit nunallu allamiut pisaannik tunisinerannillu nakkutilliineq.
- 3) Aalisarneq, piniarneq aallaaniarnerlu pillugit assuarliutit, mianersoqqussutit politiinullu nalunaarnerit.
- 4) Pisanut uppernarsaatit EU-mit uppernarsaaserneqaqtut.
- 5) Nunani tamalaani nakkutilliinikkut suleqatigiinneq.
- 6) Kalaallit Nunaanni oqartussanut aalisarnermillu inuussutissarsiortunut paasissutissanik pilersuineq.

Kapitali 6

Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq

6.1. Immikkoortut suliassa qarfiillu:

6.1.1. Isumaginninneq Suliffeqarnerlu

- 1) Inersimasut ajornartorsiutillit.
- 2) Utoqqaat.
- 3) Inersimasunik isumaginnittoqarneq.
  - Utoqqaat illui pillugit inatsisartuni peqqussut.
  - Isumaginninnermi ikiorsiissutit tunniunneqartartut pillugit kaajallaasitaq.
  - Pisortanit ikiorsiissutit.
  - Utoqqalinersiutit.
  - Siusinnaartumik pensionisiat.
  - Ineqarnermut tapiissutit.
  - Meeqqanut tapiissutit.
  - Meeqqanut akilersuutit.
  - Isumaginninnermut inatsisip atulersinneqarneranut atatillugu kommuninik suleqateqarneq nakkutilliisarnerlu.
- 4) Isumaginninnerup annertusarnissaanut pilersaarutit.
- 5) Isumaginninnermi nassuiaatit, periusissiat aamma inersimasunut utoqqarnullu tunngasut pitsaaliuinnermi kiisalu katsorsaanerme suliniutit.
- 6) Isumaginninnikkut Isumannaarineq pillugu Nunat Avannarliit isumaqatigiissutaat.
- 7) Isumaginninnikkut ikiorsiisarneq sullissisarnerlu pillugit Nunat Avannarliit isumaqatigiissutaat.
- 8) Nunani avannarlerni oqartussanik ilisimasanik avitseqatigiittarneq nunallu killeqarfii akimorlugit malittarisassat pillugit suleqatigiinneq.
- 9) Nunani tamalaani oqartussanut nalunaarusiornerit.
- 10) Suliffeqarneq:
  - Piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortitsinissaq anguniarlugu suliffeqarnermut tunngatillugu inatsisit.
  - Suliffeerunnermi ikiorsiissutit.
  - Nuttarnerulersitsiniarluni aningaasaliissutit.
  - Majoriaq atuartunut tapiissutinik aqutsineq.
  - Sullivimmi avatangiisit pillugit inatsisiliorneq.
  - Sulinnermi ajoqusernermi sillimmasiineq pillugu inatsit.
  - Suliffeqarneq pillugu politikki. Nunatsinni Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Siunnersuisoqatigiinnik allatseqarfittut sullissineq.
  - Suliffeqarneq pillugu pilersaaruserneq: Ilinniagaqarsimanngitsunik suliffissaaleqisunillu piginnaanngorsaaneq, sulisinnaasut avataaneersut, piginnaanngorsaqqinnerit suliffissaaleqisoqarnermillu akiuineq.
  - Nunani allamiunut tunngasut, najugaqarnissamut sulisinnaanissamullu akuersissutit.
  - Inuussutissarsiornermi suliffeqarnermilu lærlingeqarnerit.
- 11) Suliffeqarnermut immikkoortorta qommunit peqatigalugit Majorianik ingerlatsinermi angusassat pillugit isumaqatigiissuteqarpoq aamma ilinniagaqarsimanngitsunut piginnaanngorsaqqiinnermut tunngasunik qitiusumik ilinniarfinnik angusassat pillugit isumaqatigiissutit.

6.1.2. Nunamut Namminermut Immikkoortorta q

- 1) Kommunit aqutsinermut tunngasunik nakkutillineq.
- 2) Kommunit aqunneqarnerat pillugu inatsit.
- 3) Nunatta aqutsinikkut agguarneqarnera pillugu inatsisit.
- 4) Politikikkut Ataqtigiissaarisunut akisussaaneq.
- 5) Isumaginninnermi malittarisassanik kommunit ingerlatsinerannik aqutsinerannillu ataatsimut isigalugu nakkutillineq.
- 6) Ulloq unnuarlu paaqinniffinnik nakkutillineq.
- 7) Qinersisarnerit pillugit inatsisit.
- 8) Kommunit Nakkutilliisoqarfiata allatseqarfimmit sullinneqarnera.
- 9) Kommuninik siunnersuineq inatsisinullu naapertuuttuunermik nakkutillineq.
- 10) Qinersinermut ataatsimiititaliap aamma Qinigaasinnaanermut ataatsimiititaliap allatseqarfimmit sullinneqarnerat.
  - Nunaqarfiit isorliuernerusullu.
  - Eqqartuussivikkoortitsisarneq aamma pinngitsaaliissummik taarsiissutitalimmik pigisanik piginnikkunnaarsitsineq.

6.2. Immikkoortut attaviitsut, naalakkersuisoqarfimmut naammagittaalliuutinik ingerlatsitseqqiffiusinnaanngitsut:

6.2.1. Utoqqaat illersuisuat

- 1) Utoqqaat Illersuisoqarfiat.
- 2) Utoqqaat Illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat Utoqqaat Illersuisuannullu atatillugu allattoqarfik Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmit isumagineqarpoq, taanna Meeqqanut, Inuusuttunut, Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmiilluni).

6.2.2. Isumaginninnermik Nakkutilliisut sumulluunniit attuumassuteqanngitsut

6.2.3. Kommunit Nakkutilliisoqarfiat

Kapitali 7

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoq

7.1. Immikkoortut suliassaqarfiillu:

- 1) Ilinniartitaaneq.
  - Meeqqat atuarfii.
  - Atuarfiit namminersortut.
  - Efterskolit
  - Atuarfiit immikkut ingerlatallit.
  - Folkehøjskolit.
  - Ilinniarnertuunngorniarfiit.
  - Ingerlaqqiffiusumik ilinniakkat ilisimatusarnermillu ilinniarnarit.
  - Inuutissarsiutinut ilinniartitaanarit.
  - Perorsaaniikkut tarnillu pissusaatigut siunnersuineq.
  - Nunani allani ilinniartut.
  - Ilinniagaqarnersiuteqartitsivik aamma ilinniagarsiutit pillugit maalaarutiniq suliqaartarneq.
  - Atuartut ineqartitaaneri, ilinniartut ineqarfii inissiallu attartukkat ilanngullugit.
  - Nuna Tamakkerlugu Iitersuisarfik
  - Danmarkimi Kalaallit Illui.
  - Pikkorissarnerit ilinniaqqinnerlu, matumani AMA ilanngullugu.
  - Ilinniartitaaneq pillugu EU-mik peqatigiilluni isumaqatigiissut - Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Nunanut Allanut Silallu Pissusianik Naalackersuisoqarfik suleqatigalugu isumagineqarpoq.
- 2) Kulturi.
  - Kulturimut tunngasut, eqqumiitsuliortutut ingerlatsisut ilanngullugit.
  - Kultureqarnermut tapiissutit:
  - Tipsernermit lottornermillu aningaasaliissutit.
  - Sunngiffimmi sammisaqartitsineq.
  - Nunatta Atuagaateqarfia.
  - Timersorneq.
  - Oqaatsit pillugit politikki:
  - Oqaasiliortut.
  - Nunat Aqqinik Aalajangiisartut.
  - Oqaasileriffik.
  - Nunatta Isiginnaartitsisarfia.
  - Katuaq.
- 3) Radio aamma TV.
  - Najukkani radio/tv
  - KNR.
  - Tusagassiorfinnut tapiissuteqartarneq tusagassiorfiillu akisussaaffii.
- 4) Katersugaassiveqarneq.
- 5) Toqqorsiveqarneq.
- 6) Kulturikkut kingorngussat illersornissaat UNESCO-lu.
- 7) Saammaateqatigiinnissamut isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaata malitseqartinnera.
- 8) Inuit aqqi pillugit inatsit.
- 9) Ilagiit.
  - Ilisinernut iliveqarfeqarnermullu inatsisit.
  - Ilageeqarnermi tunngaviusumik ilinniartitaaneq/ilinniaqqittarneq.

- Ilageeqarneq.
  - Ajoqissatut ilinniartitaaneq.
  - Pattattussatut ilinniartitaaneq.
- 10) Ilisimatusarneq.
- Ilisimatusarnermut politikkip ataqatigiissarneqarnera.
  - Ilisimatusarnikkut Siunnersuisoqatigiinnik attaveqarneq.
  - Ilisimatusarnermut tunngatillugu inatsit.
  - Kalaallit Nunaanni ilisimatusarluni umiarsuarnik angalanerit.

7.2. Immikkoortut naalackersuisoqarfimmut naammagittaalliutinik ingerlatsiteqqiisinnaanerit, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimanngippat:

7.2.1. Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik

- 1) Meeqqat atuarfii, friskolit, efterskolit, højskolit, immikkut atuarfeqarfiit, Danmarkimi napparsimavinni parnaarussivinnilu atuartsinerit.
- 2) Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup suliassai.
  - Atualersussamut piareersarfiit meeqqallu atuarfii pillugit inatsisissap atuutsilersinnissaa.
  - Suliassanut tunngatillugu siunnersuisarneq.
  - Atuartsinermi atortussat ineriartortinnerat qarasaasiamullu immiunneri (digitaliseriinerit) taakkulu ilisimatitsissutigisarneri.
  - Atuarfinni ataasiakkaanni perorsaaneq eqqarsaatigalugu paasiniagassanik ineriartortitsinermillu suliat.
  - Meeqqat atuarfiini pisortat sulisullu piginnaangorsartarneri.
  - Curriculum-mik ineriartortitsineq atuartsinermillu aningaasaliissutit atuartsisarnerillu ingerlanneqartarneri.
  - Meeqqat atuarfiinut inatsisit naapertorlugu kommunit ingerlatsinerinik nakkutilliineq.
  - Atuarfiit paaqqinnittarfiillu atortussaamik naqiterisarneq siammarterisarnerlu.
  - Ado Lyngep Atuarfiata ingerlanneqarnera.
  - Meeqqat atuarfiini misilitsitsisarnerit.

Kapitali 8

Aatsitassaanut Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalakkersuisoq

8.1. Immikkoortut suliaasaqarfiillu:

8.1.1. Ataatsimut isigallugu

- 1) Aatsitassanik suliaasaqarfimmi ataatsimut isigalugu pilersaarusiorneq ataqatigiissaarinerlu.
- 2) Aatsitassanut politikki aammalu aatsitassanut tunngatillugu periusissiat.
- 3) Aatsitassanut tunngatillugu inuiaqatigiinni piujuartitsineq tunngavigalugu ingerlatsinissaq, tassunga ilanngullugit Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutissanik nalilersuineq (VSB), ingerlatseqatigiiffinit ilinniartitaanermut aningaasaliissutissat (IBA isumaqatigiissutit) pillugit isumaqatigiissutit innuttaasunillu akuutitsinissaq.
- 4) Uuliamut suliffissuaqarnermullu tunngatillugu inuiaqatigiinni piujuartitsineq tunngavigalugu ingerlatsinissamik qulakkeerinninnissaq.
- 5) Aatsitassanut tunngatillugu inatsisissanik aalajangersaaneq ilaatigut:
  - Inatsiseqarneq inatsisillu pillugit nassuiaaneq.
  - Pisortat suliaasaanik ingerlatsineq.
  - Pissutsit pisortat akiliuteqartitsisarnerannut tunngasut, sillimmasiisarnermut tunngasut, ilanngaasersueriaatsit il.il.
  - Aatsitassat ikummatissallu nunap iluaneersut nalinginnaasumik inuussutissarsiutitit siuarsarneri.
  - Aatsitassarsiornermut annikitsunut avammut niuernissamut akuersissutit.
- 6) Kimberley-mik tunngasutigut suliaqarnermik aqutsineq.
- 7) Nunaoil A/S aamma Greenland Oil Spill Response A/S pillugit inatsisit aamma inatsisinik nassuiaaneq.

8.1.2. Ujarassiornermut Immikkoortortaqaqfik

- 1) Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfusinnaasut pillugit nunani tamalaani nittarsaassisarneq. (saqqummersitsinerit/ataatsimeersuarnerit, nittarsaassiartorluni tikeraartarnerit, nunap sannaa pillugu quppersakkanik nutaanik saqqummersitsisarnerit il.il.).
- 2) Aatsitassarsiornermut tunngatillugu nunap sannai pillugit oqartussat suliaqartarnerit.
- 3) Aatsitassarsiornermut tunngatillugu nunap sannai pillugit misissuinissamut pilersaarutit ataqatigiissaartarneri.
- 4) Aatsitassarsiornermut tunngatillugu nunap sannai pillugit paasissutissat toqqortarneri.
- 5) Aatsitassanik ujarlerneq Ujarassiorit.

8.1.3. Ikummatissanut nunap iluaneersunut immikkoortortaq

- 1) Ikummatissanik nunap iluaneersunit suliaasanut, tassunga ilanngullugit ingerlatseqatigiiffinnut ikummatissanik imerpalasunik gassinillu ingerlatsisunut kiisalu ingerlatseqatigiiffinnut nunap pissusiinik misissuisartunut soqutigisaqatigiinnullu allanut oqartussat ingerlatsineq.
- 2) Ikummatissanik nunap iluaneersunut tunngatillugu inuiaqatigiinnut akilersinnaanera, tassunga ilanngullugit Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutissanik nalilersuineq (VSB), ingerlatseqatigiiffinit ilinniartitaanermut aningaasaliissutissat (IBA isumaqatigiissutit) pillugit isumaqatigiissutit innuttaasunillu akuutitsinissaq.

- 3) Kalaallit Nunaanni ikummatissanik nunap iluaneersunik periusissanik ineriartortitsineq nunanilu tamalaanni periarfissat pillugit nittarsaassisarneq.
- 4) Ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinnermut tunngatillugu inatsisinik maleruagassanillu ineriartortitsineq.
- 5) Ikummatissanik nunap iluaneersunik atuinnissamik akuersissutinut tunngatillugu nakkutilliisarneq oqartussatullu suliaqarneq.
- 6) Ikummatissanik nunap iluaneersunut tunngatillugu nunap sananeqatai pillugit paasissutissaasivik.
- 7) Ilaatigut Oljedirektoratet-imik, Petroleumstilsynet-imik, National Energy Board of Canadamik oqartussatut nunani tamalaanik suleqateqarneq.
- 8) Ikummatissanik nunap iluaneersut pillugit GEUS-imik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut.

8.1.4. Inatsisinik atuutsitsinnermut tunngasut

- 1) Naalakkersuisut Kalaallit Nunaanni inatsisinik atuutsitsinnermi suliassaar, ilanngullugit eqqartuussiviit, Politiit aamma Pinerluuteqarsimasunik isumaginninneq.
- 2) Inatsisinik atuutsitsinnermut suliassaqarfimmi inatsisit Namminersorlutik Oqartussanut oqaaseqarfigineqartussatut saqqummiunneqartut pillugit Inatsisinik atuutsitsinnermut ministereqarfimmut ataqatigiissaarineq suleqatigiinnerlu.
- 3) Inatsisinik atuutsitsinnermut suliassaqarfimmi inatsisinik nassuiaanissamut inatsisilerinikkut ikiunneq.
- 4) Inatsisinik atuutsitsinnermut suliassaqarfimmi inatsisinik suliassaqarfimmut akisussaaffigilerlugit tiguneqarsimasunut attuumassutilinnik nassuiaanermit inatsisilerinikkut ikiunneq, ilanngullugit isumaginninnermut peqqissutsimullu suliassaqarfik, pingaartumik tarnimikkut napparsimasut imaluunniit tarnikkut kinguarsimasut pillugit eqqartuussinnerit naammassitinnissat pillugu.
- 5) Inatsisinik atuutsitsinnermut suliassaqarfik pillugu nassuiaatit, periusissiat, suliniuteqarnissamut pilersaarutit aamma pingaarnersuinerit.
- 6) Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnermut siunnersuisooqatigiit – Inatsisinik atuutsitsinnermut ministereqarfik suleqatigalugu ataatsimiinnissamut qulequttanik malitseqartitsinnermullu ataqatigiissaarineq.
- 7) Inatsisinik atuutsitsinnermut suliassaqarfimmi MR JUST/EK JUST, nunani avannarlerni suleqatigiinneq.
- 8) Eqqartuussisunik toqqaasarnermut siunnersuisooqatigiinni ilaasortassanik inassuteqarneq, PiSiu (Kalaallit Nunaanni pinerlutsaaliuinnermut siunnersuisooqatigiit, Pinerluttuliornermi eqqugaasunut aalajangiisartut aamma Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnermut siunnersuisooqatigiit).

8.2. Immikkoortut, naalakkersuisoqarfimmut naammagittaalliuuteqarsinnaasut, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

8.2.1. Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik (MLSA)

- 1) Aatsitassanut inatsit naapertorlugit aatsitassanut tunngatillugu aatsitassanik aqutsineq.
  - Ilisimatuussutsikkut misissuinerit
  - Aatsitassanut tunngatillugu misissueqqaarnissanut, misissuinissanut atuinnissamullu akuersissutit.
- 2) Aatsitassanik suliassaqarfimmi aatsitassanut tunngatillugu ilaatigut makkunani oqartussaasutut suliassanik suliaqarneq:
  - Tunisassiornermi teknikkimut tunngasut.
  - Isumannaallisaaneq.

- Sulinissamut pilersaarutit.
  - Isumalluutininik atuineq.
  - Aatsitassanut akuersissuteqartarnermut tunngatillugu nakkutilliisarnerit oqartussatullu suliaqartarnerit, annikitsumik piaassinnaatitaanermut akuersissutit ilanngullugit.
- 3) Aatsitassanut inatsit naapertorlugu aatsitassanik annissuisinnaanissamut akuersissutit.

Kapitali 9

Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutitut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq

9.1. Immikkoortut suliassa qarfiillu:

9.1.1. Pinngortitamut immikkoortorta q

- 1) Pinngortitamik illersuineq.
  - Nunatsinni nunanilu tamalaanni pinngortitamik illersuinissamut inatsisit.
  - Pinngortitamik illersuinermut uumassusillillu assigiinngiaarneri pillugit nunat tamalaat isumaqatigiissutaannik suleqatigiissutaannillu aqutsineq.
  - Pinngortitamik illersuineq eqqissisimatitsinerlu kiisalu sumiiffinnik illersugaasunik eqqissisimatitaasunillu aqutsineq.
  - Uumassusillit assigiinngisitaartuunerinik illersuineq.
  - CITES, akuersissutinik tunniussisarneq ilanngullugu
  - Ilisimasassarsiornissamut akuersissutit.
- 2) Silap pissusianut tulluarsarnernut nunami namminermit politikki aamma silap pissusia pillugu anguniakkat.
- 3) Silap pissusia pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanut (UNFCCC-mut atatillugu) Kalaallillu Nunaata soqutigisaanik ataqatigiissaarineq isumaqatiginninniarnernilu peqataaneq matumani ilanngullugu.
- 4) Sumiiffinnut aalajangersimasunut paasisutissat aamma Asiap atuunera pillugit inatsisit.

9.1.2. Avatangiisinut Upalungaarsimanermullu Immikkoortorta qarfik

- 1) Avatangiisinik illersuineq.
  - Avatangiisinik illersuineq pillugu nunatsinni namminermit nunanilu tamalaanni inatsisit.
  - Avatangiisinut tunngatillugu nunat tamalaat isumaqatigiissutaannik suleqatigiissutaannillu aqutsineq.
  - Eqqagassalerineq tassunga ilanngullugu suliassa qarfimmut tassunga tunngatillugu pilersaarusiortarnerit eqqakkanik atorsinnaasunik atuilluartarnerup taakkulu nukissiuutsitigut atorsinnaanerit siuarsaaneq, eqqakkat mingutsitsisinnaanerit killiliinianeq.
  - Avatangiisinut aningaasaate qarfik.
  - Suliffe qarfiit annertuumik mingutsitsisartut avatangiisinut tunngatillugu akuerineqartarneri.
  - Atortut ilaasa avatangiisinut sunniuteqarsinnaanerit nalilersuisarnerit (ASN).
  - Imikoorutinut, nunanik mingutsinneqarsimasunik kiisalu imerusaatit puuinut tunngatillugu malittarisassat.
  - Imerk imigassamik illersuineq.
  - Immami avatangiisit illersorneqarneri, tassunga ilanngullugu sinerissap qanittuani uuliakoornermut upalungaarsimanerup pilersinneqarnissaa ingerlanneqarnissaalu.
- 2) Upalungaarsimaneq.
  - Upalungaarsimanermut inatsit.
  - Upalungaarsimanermut Ataatsimiititaliaq.
  - Kommunit annaassiniarnissamut upalungaarsimanissaanut tunngatillugu iltersuisarnerit nakkutilliisarnerillu.
  - Piumassutsiminnik upalungaarsimasussat.
  - Qaartuujasut pillugit akuersissutit, nakkutiginninneq aamma siunnersuineq tassunga ilanngullugu qaartoorsinnaanerit pitsaaliorniartugit iliuusissat.

9.1.3. Nunalerinermut immikkoortortaq

- 1) Nunalerineq, savaateqarneq tuttuuteqarnerlu pillugit inatsiseqarneq.
- 2) Nunalerinermi naalackersuinikkut ingerlatsineq.
- 3) Nunalerinikkut inuussutissarsiutinik siuarsaaneq.
  - Nunalerineq pillugu Siunnersuisoqatigiit suliffiillu attuumassutillit.
- 4) Neqileriffiup ingerlanneqarnera pillugu Neqi A/S-imut kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarneq.
- 5) Aalisakkanik piniakkanillu tunisassianut tunitsiveqarneq pillugu ingerlatseqatigiiffinnut assigiinngitsunut kiffartuussinissamik isumaqatigiissuteqarneq.
- 6) Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissunik angusassat pillugit isumaqatigiissusiorneq kiisalu Upernaviarsummi naatitsisarfik pillugu Nunalerinermik Siunnersorteqarfimmik angusassat pillugit isumaqatigiissuteqartarneq.

9.1.4. Nukissiuuteqarnermut immikkoortortaq

- 1) Nukissiuutsinut immikkoortumut pilersaarutip atuutilersinnera.
- 2) Nukissiuutinik ataavartunik ineriartortitsineq.
- 3) Nukissiuutit, imeq imermillu pilersuineq kiisalu Innaallagissamut imermullu akit (taamaattorli Mittarfeqarfiit pilersugaanut tunngasuunngitsut).
- 4) Pilersuinermit naalackersuinikkut ingerlatsineq, ilaatigut nioqqutissanik pilersuinermit akinik naatsorsuutigisanik ilusilersuineq, aamma nuna tamakkerlugu nioqqutissanik ikummatissanillu pilersuinissaq pillugu KNI A/S-imut kiffartuussinissamik isumaqatigiissut.
- 5) Paasissutissat pillugit Alcoa'mik isumaqatigiissutip isumagineqarnera.
- 6) Aluminiumimik suliniutip paasiniarneqarnera.
- 7) Nunanut allanut niuernermit siuarsaaneq aamma erngup nukinganik nukissiorfitsigut periarfissat pillugit nunani tamalaani nittarsaaneq aamma Power2X pillugu suliniummi Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik peqatigalugu ataqatigiissaarineq.

9.2. Immikkoortut, naalackersuisoqarfimmu naammagittaalliuuteqarsinnaasut, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimanngippat:

9.2.1. Nukissiorfiit

9.2.2. Aatsitassanut Suliassaqarfinnut Avatangiisinut Aqutsisoqarfik

- 1) Aatsitassanik suliassaqarfimmi avatangiisinik, pinngortitamik aamma silap pissusianik illersuineq.

9.2.3. ASIAQ - Misissueqqaarnerit

- 1) NunaGIS-imik ingerlatsineq.
- 2) Avatangiisinik (uumassusiliunngitsunik) nunamik assiliorneq, nalunaarsuineq, katersineq, ingerlatitseqqiineq siunnersuinerlu.
- 3) Makkunani suliassat; nunamik/immamik assiliorneq, nuna pillugu paasissutissat, imermik tunngasutigut isumalluutit, klima, silasiorneq, avatangiisit kiisalu nunamik uuttortaaneq nunalerinermi tekniki.
- 4) Nunani tamalaani ilisimatusarnermi peqataaneq.
- 5) Ilisimatusarfimmik Zackenbergimik ingerlatsinermut isumaqatigiissut.

9.3. Immikkoortut attaviitsut, naalackersuisoqarfimmu naammagittaalliuutinik ingerlatsitseqqiffiusinnaanngitsut:

9.3.1. Pinngortitaleriffik

Kapitali 10

Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoq

10.1. Immikkoortut suliassa qarfiillu:

- 1) Inissiat.
  - Ineqarnermut tunngatillugu politikki, inatsisit periusissianillu ineriartortitsineq.
  - Nuup avataani inissianut normoqartitsinermik aqutsineq.
  - Ininik attartortitsisarneq, pisortat inissiataannik attartortittakkanik nakkutilliineq.
- 2) Sanaartorneq.
  - Namminersorlutik Oqartussat sanaartornermi suliassanut sanaartortitsisuvoq.
  - Namminerisamik inigisat akilersornissaanut 2018 sioqqullugu taarsigassarsiarineqarsimasut aqunneqarneri.
  - Boligstøtti taarsigassarsinerlu.
  - Namminersorlutik Oqartussat sanaartornermi suliassaanik pilersaarusiortarnerini, aqutsinerini sunniuteqarnerulersitsiniarnerannilu malittarisassat.
  - Namminersorlutik Oqartussat illuutaanik pigisaanillu sillimmasiineq kiisalu pisineq tunisinerlu.
  - Ineqarnermut siunertanut sanaartornissamut taarsigassarsisitsisarneq.
  - Namminersorlutik Oqartussat sanaartortitsisuunerannut allaaserinninerit, ilusiliinerit, najoqqutassat ilitersuutillu.
  - Illulianik sananeq, ilusilersuineq aqqissuinerlu pillugit aalajangersakkanik Naalakkersuisut sinnerlugit ingerlatsineq malinnaasitsinerlu.
  - Kommuniti sanaartornermut oqartussaasut pillugit maalaaruteqartarfimmuut naammagittaalliutit.
  - Kommuniti sanaartornermut oqartussaasunut pisariaqartitsineq naapertorlugu paasissutissiisarneq pikkorissartitsisarneq.
- 3) Attaveqaatit.
  - Imaatigut silaannakkullu angallannerup, nunakkut assartuinerup, allakkeriveqarnermi nalunaarasuartaatitigullu suliassa qarfiit iluanni kiisalu qitiusumik umiarsualiveqarnermut oqartussat oqartussaasutut ineriartortitsinermilu suliassat.
  - Angallannerup ataatsimut isigalugu pilersaarusiorneqarnera, angallannermut atasumik angisuunik sanaartornermi inuiaqatigiit aningaasaqarnerannik misissueqqissaarneq. - matumani kommuninik suleqateqarneq ilanngullugu.
  - Angallanneq pillugu naammagittaalliutit suliarineqarnerat.
  - Angallanneq pillugu paasissutissiisarnermik suliaqarneq, matumani "Imaani isumannaallisaaneq"-mik paasisitsiniaanerit ilanngullugit.
  - Imaani isumannaallisaanerit imarsiorneq pillugu inatsisit.
  - Imarsiorneq pillugu ataatsimiititaliap allatseqarfeqarnikkut sullinneqarnera.
  - Søfartsstyrelsenimik suleqateqarneq matumani sinerissami annaassiniartartoqarneq ilanngullugu.
  - Umiarsualiveqarnermut oqartussaaffik.
  - Umiarsualivinnik tamanik aserfallatsaaliuineq.
  - Immap assingunik nutarterineq.
  - Nalunaarasuartaatitigut attaveqaatit
  - Kalaallit Nunaanni TV-kkut radiukkullu aallakaatitanik siammarterineq.
  - Nalunaarasuartaatit allakkeriveqarnerlu.
  - Nalunaarasuartaateqarnermi Aqutsisut Radioqarnermilu Ingerlatsisut.
  - Nunaqarfinnut isorliunerusunullu nassiussanik assartuineq ilaasunillu angallassineq.

- Sikunik alapernaarsuineq.
- Silaannakkut angallanneq pillugu inatsisiliorneq.
- Kalaallit Airports A/S pillugu inatsisit.
- Silaannakkut angallassinnermut kiffartuussinissamut isumaqatigiissutissanik isumaqatiginninniarnaq, malitseqartitsineq nakkutilliinerlu.
- Trafik- og Byggestyrelsen-imik suleqateqarneq.
- Angalaffissanut akuersissutit, akigititanut akiliisarnermullu il.il. maleruagassat.

10.2. Immikkoortut, naalakkersuisoqarfimmut naammagittaalliuuteqarsinnaasut, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

10.2.1. Mittarfeqarfiit

10.2.2. Iluarsaassinermut Aqutsisoqarfik

- 1) Isaterinnermut, nutarterinnermut aserfallatsaaliinermullu atatillugu Namminersorlutik Oqartussat sanaartortitsisuupput (Peqqinnissaqarfik ilanngunnagu).

10.2.3. Nalunaarasuartaateqarnermut Aqutsisoqarfik Radiomillu Ingerlatsivik

Kapitali 11

Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoq

Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfik

11.1. Immikkoortut suliassaqarfiillu:

- 1) Meeqqanut, inuusuttunut, ilaqutariinnut inunnullu innarluutilinnut tunngasut nassuiaatit, periusissiat pitsaaliuinerillu kiisalu katsorsaannermi suliniutit.
- 2) Atualersussat.
- 3) Meeqqat inuusuttullu ajornartorsiutillit.
- 4) Ilaqutariit meeqqallu.
- 5) Pitsaaliuinermut tunngasut.
- 6) Inuit innarluutillit.
- 7) Ilaqutariinnermut inatsisit.
  - Inatsisitigut ataataqanngitsut.
  - Qitornavissiararneq.
  - Meeqqat inatsisitigut inissisimanagerat.
  - Kingornussisarneq pillugu inatsit.
  - Kingornussassanik toqkkut qimataniq eqqartuussivikkut suliarinnittarneq pillugu inatsit.
  - Aapparisap toqkkut qimagunnerani pigisat eqqartuussivitsigut suliarineqartarnerat pillugu inatsit.
  - Aappariinnerup inatsisitigut sunniuteqarnera.
  - Aappariilerneq aamma aappariikkunnaarneq.
  - Aappariittut nalunaarsugaaneq.
  - Angajoqqaat akisussaanagerat.
  - Meeqqat illersugaanagerat pillugu Haag-imi isumaqatigiissut.
  - Angajoqqaatut oqartussaaffiup aalajangiiffiginera.
- 8) Isumaginninneq pillugu inatsisit.
  - Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit isumaginninnermi suliassat pillugit suleqatigiinnissaannut inatsisartut peqqussutaat.
  - Kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit Inatsisartut peqqussutaat.
  - Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissugaaneralu.
  - Pissaanermik atuineq.
  - Meeqqat tapersorsorneqarnissaannut inatsit.
  - Inunnut innarluutilinnut tapiissutit pillugit inatsit.
  - Immikkut siunertallit paaqqinnittarfiit pillugit inatsit, qimarnguiit pillugit nalunaarut ilanngullugu.
  - Naartunermut, erninermut, meeravissiararnermullu atatillugu sulingiffeqarallarneq pillugu inatsit.
  - Inuit kalaallit isumaginninnermi oqartussaasuinit Danmarkimut inissinneqarsimasut inuillu danskit isumaginninnermi oqartussaasuinit Kalaallit Nunaannut inissinneqarsimasut.
- 9) Meeqqat pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat - tassaniippoq Danmarkip nalunaarusiornerani saqqummiussiffiqeqarneranilu peqataaneq.
- 10) Innarluutillit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat - tassaniippoq Danmarkip nalunaarusiornerani saqqummiussiffiqeqarneranilu peqataaneq.
- 11) Inuit pisinnaatitaaffii.
  - Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi.

11.2. Immikkoortut, naalackersuisoqarfimmut naammagittaalliuuteqarsinnaasut, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

11.2.1. Isumaginninnermi Aqutsisoqarfik

- 1) Qitiusumik siunnersuisarfik – meeqqat ajornartorsiortut aamma inuit innarluutillit pillugit kommuninut siunnersuineq il.il.
- 2) Innuttaasunut sammisut neqeroorutit, tassunga ilanngullugit isumaginnineq pillugu angalasartut, siunnersuinnermi oqarasuaatit, katsorsaanissamut suliniutit aamma ajornartoornermi upalungaarsimasut.
- 3) Meeqqanut inuusuttunullu kiisalu inunnut annertuumik innarluutilinnut ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit.
- 4) PAARISA - inuuniarnermi peqqinnissakkullu pitsaaliuineq, tassunga ilanngullugit Inuuneritta, siusissukkut suliniutit aamma angajoqqaangortussanik piareersaaneq.
- 5) Pissassarfik, nuna tamakkerlugu inunnut innarluutilinnut sullissivik.
- 6) Illernit – nuna tamakkerlugu arnanut persuttagaasimasunut meeraannullu qimarnguiulluni katsorsaavik.

11.3. Immikkoortut attaviitsut, naalackersuisoqarfimmut naammagittaalliuutinik ingerlatsitseqqiffiusinnaangitsut:

11.3.1. MIO - Meeqqat Illersuisuat aamma meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit

- 1) MIO – Meeqqat illersuisuat, meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit, aamma meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarfik.
- 2) Meeqqat illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaat.

11.3.2. Tilioq - Innarluutillit Illersuisuat

- 1) Tilioq – Inuit Innarluutillit Illersuisoqarfiat.
- 2) Inuit Innarluutillit Illersuisuat pillugu inatsisartut inatsisaat.

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik

11.4. Immikkoortut suliasaqarfillu:

- 1) Peqqissutsimut tunngasut.
  - Innuttaasut peqqissuunerat.
  - Qinngornernut illersuuteqarnissaq pillugu siunnersuineq.
  - Ilisimatusarnikkut ingerlatanut tapiissutit – Peqqinnissamut tunngasunut illikartitat.
  - Ilinniaqqitsitsinermut aningaasaliissutit.
  - Nittartagaq Peqqik.
  - Aatsitassarsiorfinnut Pituffimmullu tunngatillugu peqqinnissamut isumaqatigiissutit.
- 2) Peqqinnissamut inatsiseqarneq.
  - Peqqinneq pillugu inatsisit.
  - Peqqinnissaqarfiup aqunneqarnera aaqqissugaaneralu.
  - Peqqinnissakkut sullissineq.
  - Kigutilerineq.
  - Nakorsaataasiveqarneq.

- Nakorsaaitit pillugit inatsisit.
- Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliisummik iliuuseqartarneq.
- Napparsimasut inatsisitigut inissisimaffiat.
- Qinngornerit ioninngortitsisartunut aamma qinngornernut illersuuteqarneq.
- Imigassat aalakoornartullit pillugit inatsisiliorneq.
- Tupat pujortartarnerlu pillugit inatsisit.
- Pinngitsuuisinnaajunnaarsimasunik katsorsaasarneq pillugu inatsiseqarneq.
- Nakorsaaitit pissasaaitit atorneqartartut inerteqqutaanerat.
- Aangajaarniutit pillugit inatsisit.

11.5. Immikkoortut, naalackersuisoqarfimmut naammagittaalliuuteqarsinnaasut, inatsisikkut allamik aalajangersaasoqarsimangippat:

11.5.1. Peqqissutsimut Aqutsisoqarfik

- 1) Peqqinnissaqarfiup ingerlanneqarnera nunani allani katsorsartittarnerit ilanngullugit.
- 2) Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit aalajangersaaneq
- 3) Nakorsaataasiveqarnermut maleruagassanik aalajangersaaneq
- 4) Nappaatinik tunillaassortunik pinaveersaartitsineq akiuiniarnerlu, atoqatigiinnikkut tunillatsittarneq pingaarnerutillugu
- 5) Nappaatinik inooriaatsikkut pilersinneqarsimasunik pinaveersaartitsineq.

11.5.2. Allorfik - Pinngitsuuisinnaajunnaarsimasunik katsorsaasarneq.

- 1) Iisimasat allaavigalugit katsorsarneqarnissamik kommunit tamarmik neqerooruteqartarsinnaanissat qulakkeernissaat.
- 2) Aangajaarniutunik aningaasanoormillu ajornartorsiutit pillugit nuna tamakkerlugu ataqatigiissaarineq.
- 3) Innersuussisarneq aamma siunnersuisarneq pillugit nuna tamakkerlugu nakkutilliisarnermit paasissutissat toqqortaatinerit.

11.6. Immikkoortut attaviitsut, naalackersuisoqarfimmut naammagittaalliuutinik ingerlatsitseqqiffiusinnaanngitsut:

11.6.1. Nunatta Nakorsaaneqarfia (NUN)

- 1) Peqqinnissamik sulinermit tunngasut pillugit siunnersuineq.
- 2) Peqqinnissaqarfimmi sulisunut peqqinnissamik sulinermit tunngasut pillugit ilitsersuineq.
- 3) Peqqinnissaqarfimmi sulisunik peqqinnissamillu ingerlataqarfiusunik nakkutilliineq.
- 4) Katsorsartittut maalaarutaanik suliarinnittarnerit.
- 5) Peqqissaasutut Kalaallit Nunaanni sulisinnaatitaanermut akuersissut.
- 6) Peqqissutsimik nakorsaasersuineri kisitsisitigut paasissutissat atorlugit nakkutilliineq.
- 7) Nappaatit tunillaassortut atugaanerat pillugu nalunaaruteqartarneq.
- 8) Peqqinnissaqarfiup eqqartuussivinnut ikiuuttarnera.
- 9) Avatangiisit pillugit siunnersuineq.

11.6.2. Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit

11.6.3. Nerisaqarnermut Timigissarnermullu Siunnersuisoqatigiit